

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з наукової роботи

Національного університету

«Львівська політехніка»

Д.Т.Н. І.В. Демидов

01 вересня 2021 р.

ВИТЯГ

з протоколу № 2/2021-2022 фахового семінару

зі спеціальності 081 *Право*

Навчально-наукового інституту права, психології та інноваційної освіти

Національного університету «Львівська політехніка»

від «01» вересня 2021 р.

1. ПРИСУТНІ:

11 із 11 членів фахового семінару зі спеціальності 081 *Право* Навчально-наукового інституту права, психології та інноваційної освіти Національного університету «Львівська політехніка»:

1. **Ортинський Володимир Львович** – директор Навчально-наукового інституту права, психології та інноваційної освіти, доктор юридичних наук, професор;

2. **Гарасимів Тарас Зеновійович** – заступник директора Навчально-наукового інституту права, психології та інноваційної освіти, доктор юридичних наук, професор;

3. **Жаровська Ірина Мирославівна** – професор кафедри теорії та філософії права, конституційного та міжнародного права, доктор юридичних наук, професор;

4. **Бортник Надія Петрівна** – завідувач кафедри адміністративного та інформаційного права, доктор юридичних наук, професор;

5. **Гумін Олексій Михайлович** – завідувач кафедри кримінального права і процесу, доктор юридичних наук, професор;

6. **Ковальчук Віталій Богданович** – завідувач кафедри теорії та філософії права, конституційного та міжнародного права, доктор юридичних наук, професор;

7. **Макарчук Володимир Степанович** – професор кафедри теорії та філософії права, конституційного та міжнародного права, доктор юридичних наук, професор;

8. **Сливка Степан Степанович** – професор кафедри теорії та філософії права, конституційного та міжнародного права, доктор юридичних наук, професор;

9. **Личенко Ірина Олександрівна** – завідувач кафедри цивільного права та процесу, доктор юридичних наук, професор;

10. **Канцір Володимир Степанович** – професор кафедри кримінального права і процесу, доктор юридичних наук, професор.

Запрошені:

11. **Чорнописька Вікторія Зіновіївна** – доцент кафедри цивільного права та процесу Навчально-наукового інституту права, психології та інноваційної освіти Національного університету «Львівська політехніка», доктор юридичних наук.

З присутніх – 11 докторів наук, всі є фахівцями за профілем представленої дисертації.

Голова засідання – **Ортинський Володимир Львович** – директор Навчально-наукового інституту права, психології та інноваційної освіти, доктор юридичних наук, професор.

2. СЛУХАЛИ:

Доповідь аспірантки кафедри теорії та філософії права, конституційного та міжнародного права Навчально-наукового інституту права, психології та інноваційної освіти Національного університету «Львівська політехніка» Ватаманюк Любов Василівни за матеріалами дисертації «Інститут правосуддя в Україні: ціннісний вимір», представленої на здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 *Право* (галузь знань – 08 *Право*).

Науковий керівник Гарасимів Тарас Зеновійович – доктор юридичних наук, професор, заступник директора Навчально-наукового інституту права, психології та інноваційної освіти, кафедри теорії та філософії права, конституційного та міжнародного права.

Тему дисертації затверджено 23.10.2017 р. на засіданні Вченої ради Навчально-наукового інституту права та психології Національного університету «Львівська політехніка», протокол № 5 та уточнена на засіданні Вченої ради Навчально-наукового інституту права та психології Національного університету «Львівська політехніка», протокол № 6/18 від 14.05.2018 р.

Робота виконана на кафедрі теорії та філософії права, конституційного та міжнародного права Навчально-наукового інституту права, психології та інноваційної освіти Національного університету «Львівська політехніка».

По доповіді було задано 4 питання, на які доповідач дала правильні та ґрунтовні відповіді.

Питання задавали:

- Бортник Н. П. – завідувач кафедри адміністративного та інформаційного права, доктор юридичних наук, професор;

- Ковальчук В. Б. – завідувач кафедри теорії та філософії права, конституційного та міжнародного права, доктор юридичних наук, професор;

- Гумін О. М. – завідувач кафедри кримінального права і процесу, доктор юридичних наук, професор;

- Канцір В. С. – професор кафедри кримінального права і процесу, доктор юридичних наук, професор.

3. ВИСТУПИЛИ:

З оцінкою дисертації аспірантки кафедри теорії та філософії права, конституційного та міжнародного права Навчально-наукового інституту права, психології та інноваційної освіти Національного університету «Львівська політехніка» виступили *рецензенти*:

- *Личенко Ірина Олександрівна* – завідувач кафедри цивільного права та процесу, доктор юридичних наук, професор, яка вказала, що тема дисертаційного дослідження має актуальний характер для філософії та теорії права, що проявляється насамперед у розробці проблеми ціннісного виміру інституту правосуддя в Україні у контексті філософсько-правового дискурсу.

Дисертантка зазначає, що правосуддя в широкому розумінні можна тлумачити як відповідь на суспільний запит щодо встановлення справедливих шляхів й методів вирішення конфліктів. Як явище правового життя правосуддя належить передусім до соціокультурного ряду, тобто воно детерміноване реальною соціокультурною ситуацією, що, водночас, є складним, багатоаспектним утворенням. Саме тому постає необхідність у дослідженні правосуддя із позицій філософсько-правового підходу. Філософсько-правовий інтерес до феномена правосуддя в Україні сьогодні поглиблюється глобалізаційними процесами, умовами транзитивного суспільства, воєнними діями на Сході України, що неминуче вимагає якісних змін у правовому житті.

Авторкою вказано, що становлення української правової системи, зокрема й інституту правосуддя, врахування не лише досягнень позитивного світового правового досвіду, втім й специфіки розвитку національного права. Варто враховувати те, що в українському праві виражено духовний компонент, особливий життєвий стиль, що відображає соціокультурну реальність України. Апелювання українського законодавця лише до «чистого» позитивного законодавства не завжди відповідає соціокультурним реаліям сучасності. Все це може обумовити виникнення явищ правового й юридичного нігілізму та криміналізації суспільства.

Натомість варто зауважити, що недостатньо систематизованими є розрізнені позиції щодо сутності інституту правосуддя, відсутні філософсько-правові координати, що дозволяють трактувати інститут правосуддя як такий, що детермінується соціокультурною реальністю. Це вказує на різні підходи до дослідження феномена інституту правосуддя, що відображають його складність й багатогранність.

Зазначене, переконливо свідчить про актуальність та значущість для сучасної філософсько-правової науки теми дисертаційного дослідження Л. В. Ватаманюк «Інститут правосуддя в Україні: ціннісний вимір».

- *Чорнописька Вікторія Зіновіївна* – доцент кафедри цивільного права та процесу, доктор юридичних наук, вказала, що аналізуючи дисертаційне дослідження Ватаманюк Любов Василівни, необхідно зауважити, що дисертант обрала для розгляду досить важливе та актуальне питання сьогодення – проблему ціннісного виміру інституту правосуддя в Україні у контексті філософсько-правового дискурсу.

Проведення відповідної реформи щодо правосуддя в Україні потребує належного наукового обґрунтування, з урахуванням зарубіжної та вітчизняної правової думки, досвіду проведення судових реформ в Україні та за кордоном, а також соціокультурних особливостей нашого народу.

Необхідно зазначити, що у контексті сучасного українського державотворення й правотворення, входження права України у європейський правовий простір актуалізується проблема відродження довіри до правосуддя. Розв'язання цієї суспільно значущої проблематики поглиблюється й війною на Сході України, яка додатково зумовлює нові виклики у забезпеченні справедливого правосуддя. З огляду на важливу місію інституту правосуддя – утвердження верховенства права та справедливості – він повинен бути повно і вичерпно врегульованим на законодавчому рівні, що унеможливить довільні інтерпретації його розуміння як в теоретичній площині, так і юрисдикційній практиці.

Актуальними сучасними соціокультурними викликами правосуддю є

глобальні зміни в українському суспільстві, осмислення та управління якими потребує принципово нових інструментів організації судоустрою і здійснення правосуддя на основі реального втілення верховенства права, справедливості, рівності та гуманізму, забезпечення рівного доступу громадян до процедур судового захисту, чесності у відправленні правосуддя, самостійності й компетентності суддів, прозорості й відкритості діяльності судових органів.

Актуальність теми дисертаційного дослідження Ватаманюк Л. В. підтверджується ще й тим беззаперечним фактом, що у сучасній науці не достатньо приділено уваги саме аксіологічному виміру інституту правосуддя в умовах трансформації української правової державності.

Враховуючи такий стан речей, Ватаманюк Л. В., проводить комплексний загальнотеоретичний аналіз характеру філософсько-правової природи інституту правосуддя, що є досить важливим ціннісно-нормативним феноменом, що поєднує в собі сферу цінностей (аксіосферу) та сферу норм (нормосферу) та утвердженням справедливості, рівності та гуманізму в межах закону, тобто включається до побудови й розвитку ціннісної структури правової реальності.

Загалом рецензенти вказали, що дисертація на тему: «Інститут правосуддя в Україні: ціннісний вимір», яка підготовлена за спеціальністю 081 *Право*, відповідає наказу МОН України від 12.01.2017 р. № 40 «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» та Тимчасовому порядку присудження ступеня доктора філософії, що затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 06.03.2019 р. № 167 і може бути рекомендована до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді.

Також рецензентами висловлені наступні зауваження:

Личенко Ірина Олександрівна:

1. Автор задекларувала дослідження ціннісного виміру інституту правосуддя в Україні та використовує такий термін як «верховенство права». Однак, у цьому контексті доречно було б більше уваги приділити витокам верховенства права, звернутись до природно-правового типу праворозуміння, що є традиційним для

європейської правової культури, адже саме цей тип праворозуміння є фундаментальною світоглядно-ідеологічною засадою, на основі якої верховенство права стає зрозумілим і може бути здійсненим у реальному правовому розвитку.

2. Заслуговує на увагу запропонований автором підхід до дефініції «правосуддя», як «соціальної цінності, визначальної мети й конститутивного напрямку держави, що реалізовується виключно судами на основі принципів верховенства права, справедливості, рівності та гуманізму задля гарантування суспільних інтересів й забезпечення прав, свобод та інтересів кожної людини», однак, вважаємо, що автору варто було б акцентувати увагу і на принципі законності, який не тотожний з принципом верховенства права.

3. Цілком доречно дисертант розглядає питання правосуддя із позиції системного підходу. Однак, автору не зайвим було б вказати на те, що системний підхід до дослідження правосуддя є досить продуктивним, оскільки дає змогу систематизувати і класифікувати його структуру за низкою ознак та характеризується цілісним комплексом взаємопов'язаних компонентів. Властивості системи правосуддя загалом не прирівнюються до властивостей її структурних елементів, котрі в сукупності відображують її істотні сторони, формують її нову якість. Система правосуддя, механізм її формування та методологія оцінки це складне, динамічне, поліструктурне утворення.

4. Упродовж тривало періоду в Україні здійснюються спроби побудови ефективної системи правосуддя, реформування судової системи як інструменту відправлення правосуддя. У цьому контексті доречно було б звернутись і до питання створення системи електронного правосуддя, що зумовлено становленням інформаційного суспільства.

Чорнописька Вікторія Зіновіївна:

1. Правосуддя в широкому розумінні можна тлумачити як відповідь на суспільний запит щодо встановлення справедливих шляхів й методів вирішення конфліктів. Як явище правового життя правосуддя належить, передусім, до соціокультурного ряду, тобто воно детерміноване реальною соціокультурною ситуацією, що, водночас, є складним, багатоаспектним утворенням. З огляду на

це, потребує додаткового обґрунтування теза про те, що «правосуддя перехідного періоду фактично вже діє в Україні, втім правоохоронна система постала перед цілою низкою проблем, які вона не в змозі подолати у силу непристосованості національного законодавства».

2. Вагомим чинником побудови ефективної системи правосуддя, яке буде відповідати діючим європейським стандартам є дотримання принципу законності, який є показником відповідності вчинків або дій вимогам юридичних норм, є основою відповідності самого закону суті права, відображенням того, наскільки закон відображає і відтворює об'єктивну основу суспільної життєдіяльності і тим самим визнається суспільством.

Саме тому, при визначенні правосуддя автору необхідно було б звернути увагу на цей факт та врахувати при формуванні дефініції цієї категорії.

3. Цілком слушним є те, що система правосуддя, яка формується в Україні, покликана відновити гідність потерпілих (жертв), поступово сформувати взаємну довіру між антитетичними спільнотами та сприяти інституційним трансформаціям, необхідним для встановлення нових відносин у соціумі. Це є необхідним для утвердження верховенства права в контексті відмови від практик, що дозволяли повну чи часткову безкарність. Водночас, дисертанту було б доречним у цій площині більше місця відвести для визначення ролі громадськості у здійсненні правосуддя.

Водночас, обома рецензентами зазначено, що висловлені зауваження є дискусійними та не впливають загалом на позитивну оцінку дисертації.

З оцінкою дисертації також виступили присутні на фаховому семінарі:

- *Бортник Надія Петрівна* – завідувач кафедри адміністративного та інформаційного права Навчально-наукового інституту права, психології та інноваційної освіти, доктор юридичних наук, професор, яка зауважила, що вагомим науковим здобутком дисертанта та внеском у розвиток науки філософії права є з'ясування особливостей правосуддя перехідного періоду в умовах війни

на Сході України, а також визначення місця категорії рівності у реалізації правосуддя.

Ціннісним є те, що у дисертації зроблено глибокий та всесторонній аналіз аксіологічних аспектів правосуддя, їх вплив на розвиток суспільства та держави; окреслено головні проблеми, що виникають при реалізації питань гендерної рівності в системі правосуддя України та запропоновано нові механізми в сфері подальшого вдосконалення практики відповідного правозастосування.

Заслужують на увагу наукові положення, рекомендації та висновки, сформульовані в дослідженні, які є достатньо аргументованими, містять глибокі напрацювання щодо науково-практичних рішень. Автором досить аргументовано визначено ключові поняття досліджуваної проблеми, її об'єкт і предмет. Сформульована мета і завдання роботи дали змогу комплексно підійти до дослідження предмета цієї тематики. Для досягнення поставленої мети сформовано досить широке коло завдань.

Також, варто звернути увагу і на те, що джерельна база дослідження є достатньо вагомою, у якій серед джерел здобувачем опрацьовані наукові роботи і вітчизняних, і зарубіжних дослідників.

Вивчення поданих Ватаманюк Л.В. матеріалів дисертації та анотації, а також ознайомлення з її публікаціями за обраною темою дає підстави стверджувати, що авторкою проведено достатній науковий аналіз теми, виділено новизну опрацьованих питань, сформульовано низку положень, узагальнень та висновків, що виносяться на захист. Можна констатувати, що дисертантка досягнула поставлених перед собою цілей, роботу виконано на належному науковому рівні.

Представлена дисертація є самостійною науковою авторською працею.

- *Сливка Степан Степанович* – професор кафедри теорії та філософії права, конституційного та міжнародного права, доктор юридичних наук, професор, який зазначив, що зважаючи на предмет наукової розвідки Ватаманюк Л.В., слід констатувати, що вона присвячена актуальній для сучасної філософсько-

правничої науки темі, яка має значення не тільки для філософії права, але й для загальної теорії права та галузевих юридичних наук.

Теоретичним та методологічним підґрунтям дисертаційного дослідження став значний масив філософсько-правових наукових праць вітчизняних та зарубіжних вчених, а також роботи з теорії права, конституційного права та галузевого процесуального права. Поставлені в роботі мета і завдання розв'язані на високому науковому рівні, що дозволило здобувачці наукового ступеня одержати низку нових належним чином обґрунтованих результатів, які відображають особистий внесок авторки в доктрину права.

Основні положення, висновки та пропозиції авторки дисертації знайшли своє відображення у достатній кількості наукових публікацій у фахових виданнях з юридичних наук, а також у тезах наукових повідомлень на всеукраїнських та міжнародних наукових конференціях.

У роботі застосовано широкий методичний інструментарій вирішення завдань, необхідних для досягнення цілей дослідження, що відображає сформовані підходи до вивчення проблем правосуддя на основі використання загальнонаукових методів (абстрагування, нормативного аналізу і синтезу емпіричних даних, дедукції і індукції), евристичних прийомів експертної оцінки і спеціальних методичних прийомів емпіричного аналізу історичних даних (статистичного, порівняльного, інтерпретації тощо). У межах дослідження також було використано такі методи як: діалектичний – для з'ясування сутності та змісту інституту правосуддя та його значення на теренах України; індукція і дедукція, аналіз і синтез – для визначення шляху дослідження від загального до приватного і, відповідно, структурно-логічної схеми дисертації.

Дисертація Ватаманюк Л.В. є самостійним і структурно завершеним науковим дослідженням, що характеризується єдністю змісту і, безперечно, має науково-теоретичну та практичну цінність.

- *Макарчук Володимир Степанович* – професор кафедри теорії та філософії права, конституційного та міжнародного права, доктор юридичних наук, професор, який акцентував, що дисертація присвячена актуальній тематиці, котра

стосується філософсько-правової концептуалізації ціннісного виміру інституту правосуддя в Україні. Авторка в дослідженні вдало визначила актуальність теми, показала її зв'язок з науковими програмами, планами й темами, обґрунтовано конкретизувала об'єкт і предмет дослідження, сформулювала мету і визначила коло основних дослідницьких завдань.

Чільне місце в роботі посідає обґрунтування наукової новизни роботи, що забезпечується цілою низкою нових висновків і положень, отриманих у ході проведеного дисертаційного дослідження, зокрема, уперше сформульовано основні напрямки реалізації гендерної рівності у сфері правосуддя в Україні, а також встановлено конструктивний комплексний характер філософсько-правової природи інституту правосуддя, по-перше, як особливого ціннісно-нормативного феномену, що поєднує в собі сферу цінностей та сферу норм; по-друге, в утвердженні справедливості, рівності та гуманізму в межах закону, тобто включається до побудови й розвитку ціннісної структури правової реальності.

Також важливо, що під час роботи над дисертаційним дослідженням здобувачкою опрацьовано значний науковий доробок не тільки з вітчизняних науковців, а й значний масив різнопланових іноземних досліджень, що тією чи іншою мірою торкаються теми наукової роботи.

Ознайомлення з дисертаційною роботою Ватаманюк Л.В. дає змогу стверджувати, що вона є завершеною кваліфікаційною науковою працею, яка за своєю актуальністю, ступенем наукової новизни, обґрунтованістю, рівнем наукової та практичної значущості отриманих результатів, а також за кількістю та обсягом публікацій відповідає усім вимогам, які висуваються до таких досліджень.

- *Канцір Володимир Степанович* – професор кафедри кримінального права і процесу, доктор юридичних наук, професор, який підкреслив, що є всі підстави вважати дисертаційну роботу Ватаманюк Л.В. своєчасною та якісною науковою працею.

Репрезентована дисертаційна робота має чітку структуру, сформульовану коректну та чітку мету дослідження, об'єкт та предмет також відповідають темі дослідження.

Окремої особливої уваги заслуговує сформована низка наукових висновків та положень. Зокрема, актуальними на сьогодні є удосконалення підходів щодо визначення співвідношення концептів «судова влада», «суд» та «правосуддя» в аспекті їх змістовної диференціації, позаяк вони позначають явища правової матерії, які не є однорідними. А також доктринальне тлумачення верховенства права із раніше запропонованими дефініціями у науковій площині, що допомагає розкрити сутність інституту правосуддя, а відтак сприяють утвердженню в суспільній правосвідомості «правильного» розуміння даного феномену та його юридичних наслідків.

Усі основні наукові ідеї, положення та висновки дисертації повною мірою є апробованими, доступними широкому науковому загалу.

Виходячи з того, що авторкою чітко сформульовані ключові проблеми дослідження, наявний високий ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень та висновків, наявна наукова новизна та практична значимість цілої низки одержаних результатів, слід зробити висновок, що дисертація Ватаманюк Любов Василівни виконана на високому науковому рівні.

- *Жаровська Ірина Мирославівна* – професор кафедри теорії та філософії права, конституційного та міжнародного права, доктор юридичних наук, професор, яка зазначила, що дисертаційна робота Ватаманюк Л.В. є актуальним науковим дослідженням. Робота містить наукові положення, нові науково обґрунтовані теоретичні результати проведених дисертанткою досліджень, що мають вагомe значення для філософсько-правової науки, та свідчить про особистий внесок здобувачки в науку. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків й узагальнень, сформульованих у дисертації, визначається у цілому достатньо органічним поєднанням її структури і змісту.

Зважаючи на попередні висловлювання та висновки учасників фахового семінару, можна зробити висновок про те, що обговорювана дисертація є самостійним завершеним науковим дослідженням, в якому отримані нові обґрунтовані результати. Дисертація на тему «Інститут правосуддя в Україні:

ціннісний вимір», котра підготовлена за спеціальністю 081 *Право*, відповідає наказу МОН України від 12.01.2017 р. № 40 «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» та Порядку «Про проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії», що затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 06.03. 2019 р. № 167 і може бути рекомендована до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді.

В обговоренні дисертації також взяли участь: *Ортинський Володимир Львович* – директор Навчально-наукового інституту права, психології та інноваційної освіти, доктор юридичних наук, професор, *Ковальчук Віталій Богданович* – завідувач кафедри теорії та філософії права, конституційного та міжнародного права, доктор юридичних наук, професор.

Усі висловлені відгуки учасників обговорення щодо дисертаційного дослідження Ватаманюк Л.В. – позитивні.

З характеристикою наукової зрілості аспірантки виступив науковий керівник – *Гарасимів Тарас Зеновійович*, який відзначив, що Ватаманюк Любов Василівна під час виконання дисертаційного дослідження продемонструвала достатню наукову зрілість, зарекомендувала себе як наполегливий, працьовитий дослідник. Нею правильно сформульоване наукове завдання і, відповідно, правильно побудована структура роботи. Робота виконана з додержанням усіх вимог щодо написання робіт такого рівня.

За весь період роботи над дисертаційним дослідженням Ватаманюк Л.В. показала себе як творчий, активний фахівець-правознавець, а також проявила себе як здібний науковець, який вміє і бажає наполегливо оволодівати знаннями у філософсько-правовій науці, вивчати закономірності досліджуваного правового явища та використовувати результати в роботі.

Любов Василівна проявила себе наполегливим, працелюбним, з широким світоглядом, ініціативним науковцем, фахівцем з творчим мисленням та індивідуальним підходом до розв'язання питань наукової діяльності. Вона вдало

зібрала і узагальнила наявний матеріал, систематизувала його і зробила логічні висновки. В роботі дисертантка самостійно поставила складні завдання, які достатньо компетентно дослідила та успішно вирішила.

Усе це дає підстави стверджувати, що дисертаційна робота Ватаманюк Л.В. є самостійним науковим дослідженням, яке відповідає всім вимогам, що висуваються до такого виду досліджень.

Дисертаційна робота «Інститут правосуддя в Україні: ціннісний вимір» за своєю структурою, змістом, висновками та пропозиціями є завершеним науковим дослідженням, а відтак може бути рекомендована для подання у разову спеціалізовану вчену раду для подальшого публічного захисту.

4. ПРИЙНЯЛИ:

Заслухавши та обговоривши доповідь аспірантки кафедри теорії та філософії права, конституційного та міжнародного права Навчально-наукового інституту права, психології та інноваційної освіти Національного університету «Львівська політехніка» Ватаманюк Любов Василівни, а також за результатами попередньої експертизи представленої дисертації на фаховому семінарі зі спеціальності 081 *Право* Навчально-наукового інституту права, психології та інноваційної освіти Національного університету «Львівська політехніка» – прийнято такі висновки щодо дисертації на тему «Інститут правосуддя в Україні: ціннісний вимір».

ВИСНОВОК

фахового семінару зі спеціальності 081 *Право*

Навчально-наукового інституту права, психології та інноваційної освіти

Національного університету «Львівська політехніка»

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації «Інститут правосуддя в Україні: ціннісний вимір» здобувача

вищої освіти ступеня доктора філософії

за спеціальністю 081 *Право* (галузь знань – 08 *Право*)

Ватаманюк Любов Василівни

4.1. Актуальність теми дослідження. У контексті сучасного українського державотворення й правотворення, входження права України у європейський правовий простір актуалізується проблема відродження довіри до правосуддя. Розв'язання цієї суспільно значущої проблематики поглиблюється й війною на Сході України, яка додатково зумовлює нові виклики у забезпеченні справедливого правосуддя. З огляду на важливу місію інституту правосуддя – утвердження верховенства права та справедливості – він повинен бути повно і вичерпно врегульованим на законодавчому рівні, що унеможливить довільні інтерпретації його розуміння як в теоретичній площині, так і юрисдикційній практиці.

Звісно, надзвичайно знаковою подією в історії нашої держави стала конституційна реформа щодо правосуддя (2016 р.), втім запит суспільства на проведення нової якісної судової реформи залишається, що відкриває шляхи до модернізації інституту правосуддя в Україні. Проведення відповідної реформи щодо правосуддя в Україні потребує належного наукового обґрунтування; з урахуванням зарубіжної та вітчизняної правової думки, досвіду проведення судових реформ в Україні та за кордоном, а також соціокультурних особливостей нашого народу.

Правосуддя в широкому розумінні можна тлумачити як відповідь на суспільний запит щодо встановлення справедливих шляхів й методів вирішення конфліктів. Як явище правового життя правосуддя належить передусім до соціокультурного ряду, тобто воно детерміноване реальною соціокультурною ситуацією, що, водночас, є складним, багатоаспектним утворенням. Саме тому постає необхідність у дослідженні правосуддя із позицій філософсько-правового підходу. Філософсько-правовий інтерес до феномена правосуддя в Україні сьогодні поглиблюється глобалізаційними процесами, умовами транзитивного суспільства, воєнними діями на Сході України, що неминуче вимагає якісних змін у правовому житті.

Актуальними сучасними соціокультурними викликами правосуддю є глобальні зміни в українському суспільстві, осмислення та управління якими потребує принципово нових інструментів організації судоустрою і здійснення правосуддя на основі реального втілення верховенства права, справедливості,

рівності та гуманізму, забезпечення рівного доступу громадян до процедур судового захисту, чесності у відправленні правосуддя, самостійності й компетентності суддів, прозорості й відкритості діяльності судових органів.

Становлення української правової системи, зокрема й інституту правосуддя, врахування не лише досягнень позитивного світового правового досвіду, втім й специфіки розвитку національного права. Варто враховувати те, що в українському праві виражено духовний компонент, особливий життєвий стиль, що відображає соціокультурну реальність України. Апелювання українського законодавця лише до «чистого» позитивного законодавства не завжди відповідає соціокультурним реаліям сучасності. Все це може обумовити виникнення явищ правового й юридичного нігілізму та криміналізації суспільства.

У якості концептуального базису розуміння ціннісно-сміслових констант інституту правосуддя використанні положення таких вчених як В. Бігуна, А. Бернюкова, С. Боднара, О. Величко, В. Вовк, Т. Гарасиміва, О. Городовенка, О. Гришук, Н. Гураленко, Ю. Ірхи, М. Костицького, О. Кошової, Ю. Лободи, Б. Малишева, С. Мірошніченка, С. Погребняка, П. Рабіновича, М. Сірого, В. Смородинського, О. В. Стовби, В. Тація, І. Туркіна та ін. І хоча у наукових працях згаданих учених й висвітлювалися різні аспекти обраної проблематики, втім ціннісний вимір інституту правосуддя комплексно й системно не було розглянуто. Недостатньо систематизованими є розрізнені позиції щодо сутності інституту правосуддя, відсутні філософсько-правові координати, що дозволяють трактувати інститут правосуддя як такий, що детермінується соціокультурною реальністю. Це вказує на різні підходи до дослідження феномена інституту правосуддя, що відображають його складність й багатогранність. Отже, актуальність запропонованого дослідження зумовлюється тим, що у сучасній науці не достатньо приділено уваги саме аксіологічному виміру інституту правосуддя в умовах трансформації української правової державності

4.2. Зв'язок теми дисертації з державними програмами, науковими напрямами університету та кафедри.

Дисертаційне дослідження відповідає Пріоритетним напрямам розвитку правової науки на 2016–2020 роки, затверджених Постановою Загальних зборів

Національної академії правових наук України від 3 березня 2016 року, Плану заходів із виконання Програми діяльності Кабінету Міністрів України та Стратегії сталого розвитку «Україна–2020», затвердженої Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 4 березня 2015 року №213-р., а також плану науково-дослідної роботи кафедри теорії та філософії, конституційного та міжнародного права Національного університету «Львівська політехніка» на 2015–2020 роки.

Тема дисертації відповідає науковому напрямку Навчально-наукового інституту права, психології та інноваційної освіти Національного університету «Львівська політехніка»: «Правові, психологічні та інформаційні проблеми розвитку державності в Україні», затвердженому Вченою радою Національного університету «Львівська політехніка» від 24.06.2014 р., протокол № 5. Дисертація виконана в межах науково-дослідної роботи кафедр історії держави і права Навчально-наукового інституту права та психології Національного університету «Львівська політехніка» – «Європейський вектор розвитку української державності і права людини: історія та перспективи», а також теорії та філософії права Навчально-наукового інституту права та психології Національного університету «Львівська політехніка» «Філософські та теоретичні концепції держави і права» (державний реєстраційний номер 0113U001356).

4.3. Особистий внесок здобувача в отриманні наукових результатів.

Концептуальні положення і висновки, що виносяться на захист, сформульовані й обґрунтовані авторкою особисто на основі наукового опрацювання й аналітичного осмислення значного обсягу наукових досліджень та правових джерел, котре дало змогу оперувати всією різноманітністю фактів і конкретних явищ соціально-політичного та державно-правового життя, що тією чи іншою мірою стосуються предмета дослідження.

У дисертаційній роботі розглянуто стан наукових напрацювань дефініції правосуддя в теорії правознавства, філософсько-правовій сфері та інших галузях права; окреслено методологічні підходи до дослідження філософсько-правових засад правосуддя; простежено генезис філософсько-правових уявлень про феноменологію правосуддя; проаналізовано аксіологічні аспекти правосуддя, їх вплив на розвиток суспільства та держави; здійснено загальнотеоретичну

характеристику принципу верховенства права як основної засади справедливого правосуддя та наслідку його реалізації; визначено сутність, особливості й форми прояву принципу справедливості як визначальної правової цінності у здійсненні правосуддя; розкрито філософський та правовий зміст категорії рівності у реалізації правосуддя та її вплив на зміст й визначення принципів судочинства; проаналізовано основні механізми стану сучасного міжнародного правового регулювання впливу гендерної рівності при здійсненні правосуддя; окреслено головні проблеми, що виникають при реалізації питань гендерної рівності в системі правосуддя України та запропоновані нові механізми в сфері подальшого вдосконалення практики відповідного правозастосування; з'ясовано особливості правосуддя перехідного періоду в умовах війни на Сході України; охарактеризовано цінності правосуддя на національному рівні та в контексті міжнародних стандартів у сфері прав й свобод людини.

Методологічну основу дисертації становить система загальнотеоретичних принципів наукового пізнання (діалектики розвитку суспільства), підходів (системно-комплексного, системно-структурного, системно-функціонального), теоретичних концепцій, принципів, підходів та методів дослідження, що дало змогу комплексно проаналізувати ціннісний вимір інституту правосуддя в Україні.

4.4. Достовірність та обґрунтованість отриманих результатів та запропонованих автором рішень, висновків, рекомендацій.

Обґрунтованість і достовірність положень, висновків і рекомендацій дисертації у значній мірі обумовлені чітким і виваженим формулюванням мети, оригінальністю змісту, широтою і різноманітністю опрацьованої джерельної бази. Робота логічно пов'язана з метою, завданнями, об'єктом і предметом дослідження та передбачає висвітлення тих питань, які безпосередньо стосуються обраної автором теми. Логічно витікає з визначеної мети перелік основних завдань. Робота виконана на ґрунті послідовно викладеного матеріалу.

Успішним у цілому є формування методологічної бази дослідження. Її характеристика показує володіння дисертанткою сучасними методами розв'язання завдань філософсько-правової науки, глибокого аналізу емпіричної

бази, а також вивчення та використання напрацювань вітчизняної й зарубіжної наукової думки.

Достовірності й обґрунтованості результатів роботи також в значній мірі сприяв аналіз значної кількості наукових праць вітчизняних та зарубіжних науковців.

Основні висновки, рекомендації та положення, сформульовані Ватаманюк Л.В. в дисертаційному дослідженні, в тому числі ті, що віднесені нею до наукової новизни, мають достатній рівень обґрунтованості. Це є результатом використання цілісної системи наукових методів дослідження.

Свої думки, висновки, пропозиції дисертантка підтверджує фактами, аналізом нормативно-правових актів та висловлених у фаховій літературі позицій вчених.

4.5. Ступінь новизни основних результатів дисертації порівняно з відомими дослідженнями аналогічного характеру, визначається низкою наукових положень і висновків, які мають вагоме значення для філософсько-правової науки та юридичної практики, зокрема:

вперше:

– встановлено конструктивний комплексний характер філософсько-правової природи інституту правосуддя, по-перше, як особливого ціннісно-нормативного феномену, що поєднує в собі сферу цінностей (аксіосферу) та сферу норм (нормосферу); по-друге, в утвердженні справедливості, рівності та гуманізму в межах закону, тобто включається до побудови й розвитку ціннісної структури правової реальності;

– запропоновано авторський підхід до дефініції «правосуддя» – це соціальна цінність, визначальна мета й конститутивний напрям держави, що реалізовується виключно судами на основі принципів верховенства права, справедливості, рівності та гуманізму задля гарантування суспільних інтересів й забезпечення прав, свобод та інтересів кожної людини;

– визначено, що соціальною цінністю правосуддя є: утвердження у державі верховенства права; дотримання принципів справедливості, рівності та гуманізму;

гарантування прав, свобод й інтересів кожної людини та інших суб'єктів правовідносин; захист національних й суспільних інтересів; здійснення відновлювальної функції;

– окреслено ціннісний вимір буття верховенства права в інституті правосуддя, який проявляється в тому, що його зміст виводиться поза межі нормативних приписів, зокрема, виражаючись у правозастосуванні та виступає: 1) базисом правової системи для забезпечення справедливості, рівності, розумності, правової визначеності, пропорційності тощо; 2) особливим «проводженням» нормативного змісту фундаментальних прав й свобод, що задекларовані у нормативних конституційних положеннях, через їх захист;

– сформульовано основні напрямки реалізації гендерної рівності у сфері правосуддя в Україні: 1) проекти гендерної рівності мають реалізовуватись у поєднанні з правовими та інституційними реформами; 2) гендерна модернізація змінить гендерну відповідальність і призведе до кращих змін у сфері правосуддя; 3) здійснити певне сортування під час кризи, наприклад, відклавши неекстренні справи й продовживши існуючі судові постанови; 4) провести оцінку того, чи могли судові заходи у відповідь на пандемію мати заплановані або непередбачені негативні наслідки; 5) забезпечити покращення системи правової допомоги суб'єктам правосуддя на основі їх реальних потреб; 6) ставлення до ЄСПЛ відносно гендерної дискримінації має бути не як до декларативного положення, а як до певних механізмів і способів правового захисту; 7) імплементувати іноземний досвід врегулювання гендерної організації судочинства та ін.;

– доведено, що правосуддя перехідного періоду покликане відновити гідність потерпілих (жертв), поступово сформувати взаємну довіру між антитетичними спільнотами та сприяти інституційним трансформаціям, необхідним для встановлення нових відносин серед соціуму;

– обґрунтовано, що з одного боку залучення міжнародних інституцій до заходів перехідного правосуддя як незаангажованих експертів та професіоналів із позитивним досвідом у цій сфері сприяє розвитку її механізмів, з іншого, враховуючи все ж таки зовнішній характер цих інституцій зостається небезпека

реалізації заходів без урахування локальних умов та належної взаємодії із місцевими акторами, що може призвести до негативних наслідків на шляху до примирення;

удосконалено:

– підходи щодо визначення співвідношення концептів «судова влада», «суд» та «правосуддя» в аспекті їх змістовної диференціації, позаяк вони позначають явища правової матерії, які не є однорідними;

– доктринальне тлумачення верховенства права із раніше запропонованими дефініціями у науковій площині, що допомагає розкрити сутність інституту правосуддя, а відтак сприяють утвердженню в суспільній правосвідомості «правильного» розуміння даного феномену та його юридичних наслідків;

– загальнометодологічну основу наукового пошуку у межах ціннісного виміру інституту правосуддя, де основними принципами визначено: принцип об'єктивності, принцип детермінізму, принцип історизму, принцип єдності історичного й логічного, принцип достатньої підстави (обґрунтованості), принцип комплексності, принцип системності, принцип цілісності, принцип несуперечливості, принцип рефлексивності, принцип деідеологізації, принцип зв'язку теорії та практики;

– філософсько-правове розуміння основ генезису правосуддя, яке дозволяє відзначити те, що воно залежно від форми посягання на його реалізацію має спосібність змінюватись, так само як і живий організм еволюціонує через внутрішній та зовнішній вплив на нього;

– поняття рівності у здійсненні судочинства, що постає як: загальна настанова щодо однакового застосування судом закону до всіх, без винятку, учасників судового процесу; неупереджене ставлення суду до них; забезпечення їм рівних процесуальних прав й недискримінацію (рівність учасників справи перед законом й судом); збалансованість процесуальних можливостей сторін щодо представлення своєї позиції по справі перед судом (тобто, принцип поєднання начал рівноправності сторін й гарантування і забезпечення балансу рівних правових можливостей);

отримали подальший розвиток:

- обґрунтування необхідності використання філософсько-правового підходу у дослідженні інституту правосуддя як перспективного напрямку розвитку вітчизняної правничої науки;
- правотворчий та правозастосовний потенціал інституту правосуддя й віднесення його до конститутивних компонентів, що забезпечують логічну цілісність правової матерії;
- вчення про буттєві форми інституту правосуддя як конкретизацію його аксіологічного аспекту та їх детермінованість конкретно-історичними умовами: загальнолюдськими цінностями, ідеологічними настановами, системою соціальних відносин, особливостями менталітету;
- визначення особливостей ціннісного виміру інституту правосуддя в умовах транзитивності та правової глобалізації;
- підходи до експлікації легітимаційних інтенцій справедливості в інституті правосуддя, що класифіковано як змістовні, формальні та процедурні.

4.6. Перелік основних праць, в яких викладені результати дисертаційного дослідження.

Статті, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Гарасимів Т., Ватаманюк Л. Феномен особистості у філософії неотомізму. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія «Юридичні науки»*. 2016. № 855. С. 163–167.
2. Ватаманюк Л., Гарасимів Т. Проблема пізнання права: гносеологічні межі та можливості. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія «Юридичні науки»*. 2017. № 861. С. 83–87.
3. Ватаманюк Л. Національно-правова гармонізація інституту правосуддя в системі інтеграційних процесів. *Вісник Національного Університету «Львівська політехніка», серія «Юридичні науки»*. 2018. № 889. Вип. 17. С. 156–162.
4. Ватаманюк Л. Система судочинства як середовище формування професійних компетентностей суддів *Вісник Національного Університету «Львівська політехніка», серія «Юридичні науки»*. 2019. № 4. Вип. 24. С. 20–27..

5. Ватаманюк Л. Кореляція наукових підходів щодо дефініції правосуддя. Вісник Національного Університету «Львівська політехніка», серія «Юридичні науки». 2020. Т 7. Т2 (6). С.115–119.

6. Vatamanyuk L. International institutions in the transitional justice process. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2020. № 6. Vol. 2. P. 156–161.

Публікації, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

1. Гарасимів Т., Ватаманюк Л. Соціальність та особистість: філософсько-правовий дискурс. *Вдосконалення правового механізму захисту прав і свобод людини і громадянина в умовах євроінтеграції*: збірник матеріалів міжнародної конференції (м. Львів, 28 лютого 2017 р.). Львів, Навчально-науковий Інститут права та психології Національного університету «Львівська політехніка», 2017. С. 134–138.

2. Ватаманюк Л. Фундаментальні аксіологічні функції особистості. *Місцева влада й самоврядування в Україні та державах світу: історія та сучасність (аспекти права)*. На вшанування пам'яті проф. Юрія Панейка: матеріали Шостої Всеукраїнської науково-теоретичної Інтернет-конференції. Наук. інтернет-конференції. Вип. 6. (м. Львів, 30 травня 2017 р.). ІНПП НУ «Львівська політехніка». Львів: Ліга-Прес, 2017. С. 92–95.

3. Ватаманюк Л. «Типологічна криза» поняття громадянського соціуму в сучасному суспільствознавстві. *Захист прав і свобод людини та громадянина в умовах формування правової держави*: збірник тез VI Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Львів, 30 травня 2017 р.). Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2017. С. 101–102.

4. Ватаманюк Л. Конститутивні принципи право людини на освіту в умовах асоціації України і Європейського Союзу. *Теорія і практика конституціоналізму: український та зарубіжний досвід* : збірник матеріалів учасників Четвертої науково-практичної конференції (Львів, 27 квітня 2018 р.). Львів : ННШПП НУ «Львівська політехніка», 2018. С.180–183.

5. Ватаманюк Л. Національне законодавства про судоустрій і статус суддів: проблема практичної реалізації міжнародних стандартів. *Судова влада в Україні та інших державах: історія та сучасність (аспекти права)*: Матеріали

Сьомої Всеукраїнської науково-теоретичної інтернет-конференції (м. Львів, 25 травня 2018 р.). Вип. 7. МОН України, ІНПП НУ «Львівська політехніка». Львів: Ліга-Прес, 2018. С. 17–21.

6. Ватаманюк Л. Феномен інституту правосуддя в українській правовій реальності. *Захист прав і свобод людини та громадянина в умовах формування правової держави*: збірник тез VII Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Львів, 30 травня 2018 р.). Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2018. С. 51–54.

7. Ватаманюк Л. Інститут правосуддя як надійний гарант забезпечення прав і свобод людини. Матеріали Міжнародної конференції «*Наукове забезпечення захисту прав та свобод громадян України в умовах інтеграції в Європейський простір*», (м. Львів, 25 жовтня 2018 р.). Кафедра кримінального права і процесу Навчально-наукового інституту права та психології Національного університету «Львівська політехніка». Львів: СПОЛОМ, 2018. С.124–128.

8. Ватаманюк Л. Правосуддя та громадянське суспільство: концепт компромісу. *Механізм правового регулювання правоохоронної та правозахисної діяльності в умовах формування громадянського суспільства (осінні читання)*: збірник тез Всеукраїнської наукової конференції здобувачів вищої освіти (м. Львів, 23 листопада 2018 р.). Упор. Л.В. Павлик. Львів: ЛьВДУВС, 2018. С. 52–55.

9. Ватаманюк Л. Професійне навчання суддів: концепція дискурсу. *Освітньо-наукове забезпечення діяльності складових сектору безпеки і оборони України*: тези XI Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Хмельницький, 15 листопада 2018 року). Хмельницький: Видавництво НАДПСУ, 2018. С. 352–354.

10. Ватаманюк Л. Суддівське самоврядування як важливий демократичний інститут правової держави. *Виконавча влада в Україні та інших державах: історія та сучасність (аспекти права)*: матеріали Восьмої Всеукраїнської науково-теоретичної інтернет-конференції. Наук. інтернет-конференції. (м. Львів, 7 грудня 2018 р.). Вип. 8. Терлюк І.Я. (укладач). ІНПП НУ «Львівська політехніка». Львів: Ліга-Прес, 2018. С.77–80.

11. Ватаманюк Л. Система правосуддя як посередник між громадянським суспільством та державою. *Захист прав і свобод людини та громадянина в умовах*

формування правової держави: збірник тез VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Львів, 30 травня 2019 р.). 2019. С. 41–42.

12. Ватаманюк Л. Правосуддя як визначальний принцип формування громадянського суспільства. *Законодавча влада в Україні та інших державах світу: історія і сучасність (аспекти права)*: матеріали дев'ятої Всеукраїнської наукової інтернет-конференції, (м. Львів, 31 травня 2019 р.). Вип. 9. Терлюк І.Я. (укладач). ІНПП НУ «Львівська політехніка». Львів: Ліга-Прес, 2018. С. 164–167.

13. Ватаманюк Л. Концепція перехідного правосуддя: філософсько-правові аспекти. *Державотворення та правотворення в контексті євроінтеграції*: матеріали доповідей, виступів і повідомлень учасників V-го Всеукраїнського круглого столу (м. Львів, 9 грудня 2019 р.). 2019. С. 30–33.

14. Ватаманюк Л. Проблема реалізації принципу гендерної рівності в судовій практиці України. *Рівність у праві: історична ретроспектива і сучасність*: матеріали Десятої Всеукраїнської наукової інтернет-конференції (м. Львів, 6 грудня 2019 р.). 2019. С. 69–72.

15. Ватаманюк Л. В. Особливості організаційно-правового забезпечення вищої ради правосуддя. *Захист прав і свобод людини та громадянина в умовах формування правової держави: збірник тез IX Всеукр. наук.-практ. конф.* (м. Львів, 30 травня 2020 р.). Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2020. С. 45–47.

16. Ватаманюк Л. В. Концепція правосуддя перехідного періоду: основні аспекти. *Феномен національної держави і права: український та світовий досвід і перспективи*: матеріали Дванадцятої всеукраїнської наукової конференції. Вип. 12. (м. Львів, 4 грудня 2020 р.). Терлюк І.Я. (укладач). ІППО НУ «Львівська політехніка». Львів: Ліга-Прес, 2020. С. 83–87.

Основні положення та результати роботи у повній мірі відображені у наукових працях за темою дисертації.

4.7. Апробація основних результатів дослідження на конференціях, симпозіумах, семінарах тощо.

Дисертація виконана й обговорена на засіданнях кафедри теорії та філософії, конституційного та міжнародного права, а також на науково-практичних заходах, зокрема: Міжнародній конференції «Вдосконалення правового механізму захисту

прав і свобод людини і громадянина в умовах євроінтеграції» (м. Львів, 28 лютого 2017 р.); Шостій Всеукраїнській науково-теоретичній Інтернет-конференції «Місцева влада й самоврядування в Україні та державах світу: історія та сучасність (аспекти права). На вшанування пам'яті проф. Юрія Панейка» (м. Львів, 30 травня 2017 р.); Всеукраїнській науково-практичній конференції «Захист прав і свобод людини та громадянина в умовах формування правової держави» (м. Львів, 30 травня 2017 р.); Четвертій науково-практичній конференції «Теорія і практика конституціоналізму: український та зарубіжний досвід» (Львів, 27 квітня 2018 р.); Сьомій Всеукраїнській науково-теоретичній інтернет-конференції «Судова влада в Україні та інших державах: історія та сучасність (аспекти права)» (м. Львів, 25 травня 2018 р.); Всеукраїнській науково-практичній конференції «Захист прав і свобод людини та громадянина в умовах формування правової держави» (м. Львів, 30 травня 2018 р.); Міжнародній конференції «Наукове забезпечення захисту прав та свобод громадян України в умовах інтеграції в Європейський простір» (м. Львів, 25 жовтня 2018 р.); Всеукраїнській науковій конференції здобувачів вищої освіти «Механізм правового регулювання правоохоронної та правозахисної діяльності в умовах формування громадянського суспільства (осінні читання)» (м. Львів, 23 листопада 2018 р.); XI Всеукраїнській науково-практичній конференції «Освітньо-наукове забезпечення діяльності складових сектору безпеки і оборони України» (м. Хмельницький, 15 листопада 2018 року); Восьмій Всеукраїнській науково-теоретичній інтернет-конференції «Виконавча влада в Україні та інших державах: історія та сучасність (аспекти права)» (м. Львів, 7 грудня 2018 р.); Всеукраїнській науково-практичній конференції «Захист прав і свобод людини та громадянина в умовах формування правової держави» (м. Львів, 30 травня 2019 р.); Дев'ятій Всеукраїнській науково-теоретичній інтернет-конференції «Законодавча влада в Україні та інших державах світу: історія і сучасність (аспекти права)» (м. Львів, 31 травня 2019 р.); V-го Всеукраїнському круглому столі «Державотворення та правотворення в контексті євроінтеграції» (м. Львів, 9 грудня 2019 р.); Десятій Всеукраїнській науково-теоретичній інтернет-конференції «Рівність у прсзі: історична ретроспектива і сучасність» (м. Львів, 6 грудня 2019 р.);

Всеукраїнській науково-практичній конференції «Захист прав і свобод людини та громадянина в умовах формування правової держави» (м. Львів, 30 травня 2020 р.); Дванадцятій всеукраїнській науковій конференції «Феномен національної держави і права: український та світовий досвід і перспективи» (м. Львів, 4 грудня 2020 р.).

4.8. Наукове значення виконаного дослідження.

Дисертація має теоретико-правовий характер, а сформульовані й обґрунтовані в ній наукові положення, узагальнення та висновки становлять як науково-теоретичний, так і практичний інтерес, та можуть бути використані:

– у науково-дослідній сфері – для подальшого теоретичного й філософсько-правового осмислення ціннісного виміру інституту правосуддя в Україні та як основа нових досліджень проблеми гендерної рівності у правосудді, правосуддя перехідного періоду;

– в освітній діяльності – для організації освітньої діяльності та викладання таких навчальних дисциплін як «Філософія права», «Загальна теорія держави і права», «Юридична деонтологія», «Юридична етика», «Соціологія права», «Судова етика» та інших правових дисциплін, а також для підготовки методичних розробок, підручників, навчальних посібників.

4.9. Практична цінність результатів дослідження із зазначенням конкретного підприємства або галузі народного господарства, де вони можуть бути застосовані.

Практична цінність результатів дисертаційного дослідження полягає у використанні їх у:

– *правотворчій діяльності* – для удосконалення чинного національного законодавства щодо правосуддя;

– *правозастосовній діяльності* – для оптимізації практики правосуддя, підвищення професійних навиків суддів у процесі здійснення правосуддя.

4.10. Оцінка структури дисертації, її мови та стилю викладення.

Дисертація складається з анотації українською та англійською мовами, переліку умовних позначень, вступу, трьох розділів, які містять дев'ять підрозділів, висновків, списку використаних джерел.

Дисертація Ватаманюк Любов Василівни «Інститут правосуддя в Україні: ціннісний вимір» за структурою, мовою та стилем викладення матеріалу відповідає вимогам, встановленим Міністерством освіти і науки України.

У ході обговорення дисертації не було висунуто жодних зауважень щодо суті самої роботи.

5.3 з урахуванням зазначеного вище,

на фаховому семінарі зі спеціальності 081 *Право* Навчально-наукового інституту права, психології та інноваційної освіти Національного університету «Львівська політехніка» **УХВАЛИЛИ:**

5.1. Дисертація Ватаманюк Любов Василівни, аспірантки кафедри теорії та філософії права, конституційного та міжнародного права Навчально-наукового інституту права, психології та інноваційної освіти Національного університету «Львівська політехніка» «Інститут правосуддя в Україні: ціннісний вимір» (спеціальність 081 *Право*) є завершеною науковою працею, в якій розв'язане конкретне наукове завдання, а саме: проведено філософсько-правову концептуалізацію ціннісного виміру інституту правосуддя в Україні.

5.2. В 22 наукових публікаціях авторки повністю відображені основні результати дисертації, з них 5 – у наукових фахових виданнях України, що включені до міжнародних наукометричних баз даних, 1 стаття – у науковому періодичному виданні іншої держави, 16 – у збірниках тез наукових конференцій, які констатують апробацію результатів дисертації.

5.3. Дисертація Ватаманюк Любов Василівни, аспірантки кафедри теорії та філософії права, конституційного та міжнародного права Навчально-наукового інституту права, психології та інноваційної освіти Національного університету «Львівська політехніка» «Інститут правосуддя в Україні: ціннісний вимір», яка підготовлена за спеціальністю 081 *Право*, відповідає наказу МОН України від 12.01.2017 р. № 40 «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» та Тимчасовому порядку присудження ступеня доктора філософії (Постанова Кабінету Міністрів України від 06.03.2019 р. № 167).

5.4. З урахуванням наукової зрілості, професійних якостей Ватаманюк Любов Василівни, аспірантки кафедри теорії та філософії права, конституційного та міжнародного права Навчально-наукового інституту права, психології та інноваційної освіти Національного університету «Львівська політехніка» «Інститут правосуддя в Україні: ціннісний вимір» рекомендується для подання до розгляду та захисту у разовій спеціалізованій вченій раді.

За затвердження висновку проголосували:

за – 11 (одинадцять)

проти – немає

утримались – немає

Головуючий

на засіданні фахового семінару
доктор юридичних наук, професор

В.Л. Ортинський

Рецензенти:

доктор юридичних наук, професор,
завідувач кафедри цивільного права і процесу

І.О. Личенко

доктор юридичних наук,
доцент кафедри цивільного права і процесу

В.З. Чернописька

Відповідальний в ІППО за атестацію PhD

доктор юридичних наук,
професор, заступник директора
Навчально-наукового інституту права,
психології та інноваційної освіти

Т.З. Гарасимів